

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Θ. Κ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΥ

Η επίδραση του χρόνου στο δίκαιο εκδηλώνεται κυρίως με τη θέσπιση προθεσμιών. Ο όρος παραπέμπει σε δύο, κατά βάση περιπτώσεις. Στην πρώτη περίπτωση η προθεσμία συνίσταται στην καθιέρωση ορισμένου χρονικού διαστήματος, η εντός του οποίου ύπαρξη κάποιου γεγονότος ή κάποιας κατάστασης επιφέρει την επέλευση έννομων συνεπειών (προθεσμίες εν ευρεία εννοία). Η δεύτερη περίπτωση αφορά τον καθορισμό χρονικού διαστήματος, η παρέλευση του οποίου συνεπάγεται είτε την κτήση δικαιώματος (προθεσμίες κτήσεως) είτε τη δυνατότητα άσκησης δικαιώματος (προθεσμίες αναμονής), είτε, κυρίως, την απόσβεση δικαιώματος (αποσβεστικές προθεσμίες).

Σε μια πρώτη προσέγγιση, η θέσπιση των προθεσμιών που ανήκουν στις κατ' ιδίαν κατηγορίες φαίνεται να υπακούει σε διαφορετικές λογικές. Η σύνδεση έννομων συνεπειών με ορισμένα γεγονότα ή καταστάσεις που λαμβάνουν χώρα εντός καθορισμένου χρονικού διαστήματος υποδηλώνει την παραδοχή ότι αυτό ανταποκρίνεται στο συνήθως συμβαίνον· π.χ. η γέννηση ενός παιδιού κατά τη διάρκεια του γάμου επισύρει αυτομάτως την πατρότητα του συζύγου.

Εξάλλου, η απόκτηση ενός δικαιώματος με βάση τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου συμβαδίζει με την ιδέα της αξιοποίησης του παραγωγικού πλούτου, ενώ η άσκηση ενός δικαιώματος ύστερα από ορισμένο χρόνο αποβλήπει στην προστασία του δικαιούχου από απερίσκεπτες ενέργειες. Τέλος, η απώλεια ενός δικαιώματος με την πάροδο ορισμένου χρόνου αποσκοπεί στο να μη διαιωνίζονται εκκρεμότητες.

Ωστόσο, σε μια εγγύτερη προσέγγιση διαπιστώνει κανείς ότι όλες οι περιπτώσεις απαντούν στο αίτημα της ασφάλειας δικαίου. Όταν ο νόμος συνδέει έννομες συνέπειες με ορισμένο χρονικό διάστημα, τότε αίρει μια αβεβαιότητα επιλέγοντας τη λύση εκείνη που συμβαδίζει συνήθως με τα πράγματα. Άρα, θέλει και πάλι να μη διαταραχθεί η ασφάλεια δικαίου. Το ίδιο συμβαίνει και στις περιπτώσεις στις οποίες ο χρόνος οδηγεί στην απόκτηση δικαιώματος ή στις προθεσμίες περίσκεψης. Η ασφάλεια δικαίου λοιπόν είναι ο κοινός παρονομαστής όλων των θεσπιζόμενων από το δίκαιο προθεσμιών. Το δίκαιο της συγγένειας είναι ο μοναδικός ίσως χώρος όπου συναντώνται όλα τα είδη των ως άνω προθεσμιών (τεκμήριο καταγωγής από γάμο ή από συμβίωση, δικαίωμα για υιοθεσία μετά τη συμπλήρωση του 30ού έτους ηλικίας, άσκηση του δικαιώματος για συναινετικό διαζύγιο μετά τη συμπλήρωση ενός έτους, προθεσμίες για την προσβολή της πατρότητας). Η επιλογή του κυρίου Γ. Λέκκα να πραγματευθεί το φαινόμενο των προθεσμιών στο δίκαιο της συγγένειας συνοδεύεται από μια σε πλάτος και σε βάθος ανάληψη. Με υποδειγματική συστηματικότητα και εξαντλητική πληρότητα εξετάζει τις προ-

θεσμίες της συγγένειας, ενώ παράλληλα εμβαθύνει στα ανακύπτοντα ερμηνευτικά προβλήματα, δίνοντας με στέρεα επιχειρήματα πειστικές λύσεις.

Το ενδιαφέρον της μονογραφίας αυτής δεν περιορίζεται όμως στην ενδελεχή εξέταση των προθεσμιών της συγγένειας. Τα τελευταία χρόνια η εφαρμογή του γενετικού αποτυπώματος για τη με πλήρη βεβαιότητα διαπίστωση της πατρότητας, έχει οδηγήσει σε μεταστροφή των αντιλήψεων σχετικά με την προσβολή της. Την αρχική επιφυλακτικότητα, χάρη της ασφάλειας δικαίου, έχει διαδεχθεί η, χάρη της βιολογικής αλήθειας, διευκόλυνση της προσβολής της πατρότητας. Υπό το πρίσμα αυτό οι σχετικές προθεσμίες πρέπει είτε να επιμηκυνθούν είτε ακόμα και να καταργηθούν. Ο συγγραφέας, ευαίσθητος δέκτης των σύγχρονων μηνυμάτων, εκθέτει τον επίκαιρο αυτόν προβληματισμό με αναφορές στην πρόσφατη νομολογία του ΕΔΑΔ, καθώς και των ελληνικών δικαστηρίων, στην οποία αποτυπώνεται η εξέλιξη αυτή. Μία εξέλιξη που ξεπερνά το ζήτημα των προθεσμιών, αφού συνυφαίνεται με υποχώρηση της ασφάλειας δικαίου. Σημείο των καιρών για τη διορθίωση από την κοινωνία της βεβαιότητας στην κοινωνία της διακινδύνευσης.

Θ. Κ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Οι νομικοί αντιλαμβανόμαστε τον χρόνο, κατά κύριο λόγο, μέσω των προθεσμιών, από την παρέλευση των οποίων εξαρτάται η γέννηση, η άσκηση, η αλληλόωση και η κατάλυση δικαιωμάτων. Στο δίκαιο της συγγένειας μέσω των προθεσμιών επιχειρείται ειδικότερα η εξισορρόπηση της αρχής της βιολογικής καταγωγής, ως θεμελίου της συγγένειας, έναντι της βεβαιότητας της συγγενικής σχέσης (κυρίως της πατρότητας), που στο παρελθόν αποτελούσε κοινωνική επιταγή και στις μέρες μας φαίνεται να συνδέεται κατά κύριο λόγο με την αρχή της ασφάλειας του δικαίου· η βεβαιότητα της πατρότητας δημιουργεί ιδίως βεβαιότητα στην αμοιβαία υποχρέωση διατροφής μεταξύ ανιόντων και κατιόντων και βεβαιότητα στις κληρονομικές σχέσεις. Η συγγένεια όμως δεν εξαντλείται στις περιουσιακές σχέσεις. Σε περίπτωση σύγκρουσης της βιολογικής αλήθειας, ως θεμελίου της συγγένειας, και της βεβαιότητας των συγγενικών σχέσεων πρέπει άραγε το προβάδισμα να δίδεται πάντοτε στη βιολογική αλήθεια; Στην παρούσα μελέτη επιχειρείται η οριοθέτηση του ερωτήματος μέσω των νομοθετικών αξιολογήσεων, οι οποίες αποτυπώνονται στις ρυθμίσεις των προθεσμιών του δικαίου της συγγένειας κατά τον Αστικό Κώδικα. Περαιτέρω επιχειρείται να δοθεί απάντηση στο ερώτημα με αναγωγή στις συνταγματικές αξιολογήσεις, αλλήλ και στις αξιολογήσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η οριοθέτηση των προθεσμιών στο δίκαιο της συγγένειας αφορά εν τέλει στον πυρήνα της συγγένειας, για τη καλύτερη κατανόηση της οποίας ο νομικός οφείλει να ανατρέξει στα πορίσματα και άλλων επιστημών του ανθρώπου: της ηθικής φιλοσοφίας, της κοινωνιολογίας, της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της ψυχολογίας.

As μου επιτραπεί από τη θέση αυτή να ευχαριστήσω όλους εκείνους που –κυρίως με κείμενά τους που παρατίθενται στις υποσημειώσεις της εργασίας μου– μοιράστηκαν μαζί μου τις σκέψεις τους για ζητήματα που με απασχόλησαν στην παρούσα μελέτη είτε συμφωνώντας μαζί μου είτε –αρκετά συχνά– διαφωνώντας.

Προς τον Ομ. Καθηγητή και Ακαδημαϊκό κ. Απόστολο Γεωργιάδη εκφράζω τις θερμές ευχαριστίες μου επειδή με τίμησε δεχόμενος να φιλοξενήσει την παρούσα εργασία μου στην υπό τη διεύθυνσή του επιστημονική σειρά με τίτλο «Μελέτες Ιδιωτικού Δικαίου» των Εκδόσεων Δίκαιο & Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλα.

Προς τον Καθηγητή κ. Θ. Παπαχρίστου εκφράζω επίσης θερμές ευχαριστίες γιατί είναι για εμένα πολύτιμος δάσκαλος.

Ευχαριστώ, τέλος, τον εκδότη κ. Π. Σάκκουλα και τους συνεργάτες του για την επιμελημένη έκδοση.

Αθήνα, Ιανουάριος 2012

Γ. Κ. Λέκκας

§ 1. Εισαγωγή στο αντικείμενο της μελέτης

Ι. Ο χρόνος στο δίκαιο της συγγένειας

Η σπουδαιότητα του χρόνου στο δίκαιο της συγγένειας είναι αναμφισβήτητη. Ο χρόνος αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του πραγματικού των κανόνων δικαίου που θεσπίζουν τις προϋποθέσεις της θεμελίωσης ή της ανατροπής της συγγένειας. Τον χρόνο ο νομοθέτης του δικαίου της συγγένειας συνδέει με ορισμένα έννομα αποτελέσματα. Ο χρόνος από δύο κυρίως επόψεις αποκτά σημασία στο δίκαιο της συγγένειας¹: Πρώτον η τοποθέτηση κάποιου γεγονότος ή καταστάσεως σε ορισμένο χρονικό σημείο ή εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος συνεπάγεται διάφορα έννομα αποτελέσματα. Δεύτερον ορισμένες έννομες συνέπειες συνδέονται με την παρέλευση ορισμένου χρόνου.

Ειδικότερα ο χρόνος στο δίκαιο της συγγένειας μπορεί να βοηθεί είτε ως ορισμένο χρονικό σημείο (π.χ. ΑΚ 1473 (επιγενόμενος γάμος των γονέων): «...εφόσον οι γονείς παντρευτούν μεταγενέστερα και το τέκνο είχε αναγνωρισθεί ή αναγνωρίζεται μετά την τέληση του γάμου...») είτε ως ορισμένο χρονικό διάστημα. Το χρονικό διάστημα μπορεί να μεσοβαθεί μεταξύ δύο γεγονότων (π.χ. ΑΚ 1465 (τεκμήριο καταγωγής από γάμο): «Το τέκνο που γεννιέται ...μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του [γάμου] τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον σύζυγο της μητέρας»), να αποτελεί τη χρονική διάρκεια κάποιας κατάστασης ή ενός φαινομένου (π.χ. ΑΚ 1465 (τεκμήριο καταγωγής από γάμο): «Το τέκνο που γεννιέται κατά τη διάρκεια του γάμου της μητέρας... τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον σύζυγο της μητέρας», ΑΚ 1466: «Αν μέσα στις τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του γάμου γεννήθηκε τέκνο από γυναίκα που τέλεσε νέο γάμο τεκμαίρεται ότι αυτό έχει πατέρα τον δεύτερο σύζυγο»)² ή να αφορά στη χρονική περίοδο που προηγείται ή έπεται κάποιας πράξης ή παράλειψης, της οποίας η παρέλευση επισύρει έννομες συνέπειες ως προς τη συγγένεια (π.χ. 1470 (προσβολή του τεκμηρίου καταγωγής από γάμο): «Η προσβολή της πατρότητας αποκλείεται: 1. για τον σύζυγο της μητέρας, όταν περάσει ένα έτος απότου πληροφορήθηκε τον τοκετό...»).

Η σημασία του χρόνου στη συγγένεια είναι καθοριστική: Το δίκαιο εξαρτά από τον χρόνο τη θεμελίωση της συγγένειας (π.χ. ΑΚ 1465: τεκμήριο καταγωγής από γάμο) ή

1. Σημαντήρας, Αι αποσβεστικά προθεσμία του ιδιωτικού δικαίου, 1948, σ. 2.

2. Για την έννοια του χρόνου στο δίκαιο βλ. εγγύτερα Απ. Γεωργιάδη, ΓενΑρχ³, § 27 αρ. 1· Λαδά, ΓενΑρχ Ι, § 28 αρ. 1-2· Παπαστερίου, ΓενΑρχ², § 43 αρ. 4· Σπυριδάκη, ΓενΑρχ, σ. 789· Π. Φίλιο, ΓενΑρχ⁴, § 82 σ. 195.

την ανατροπή της συγγένειας (λ.χ. ΑΚ 1470: προσβολή του τεκμηρίου καταγωγής από γάμο).

Η βεβαιότητα και ασφάλεια των συγγενικών σχέσεων που αποτελούν μέλημα του νομοθέτη του Αστικού Κώδικα και διασφαλίζονται κατά κύριο λόγο μέσω των προθεσμιών που θεσπίζονται στο δίκαιο της συγγένειας³ συνεπάγεται ότι στο δίκαιο της συγγένειας δεν χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό του χρόνου χρονικά επιρρήματα, όπως λ.χ. «αμέσως», «παραχρήμα», «χωρίς υπαίτια καθυστέρηση», τα οποία ενέχουν σημαντικό βαθμό χρονικής αοριστίας. Άλλωστε στα χρονικά επιρρήματα δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις για την προθεσμία, αλλά ο καθορισμός του χρόνου εναπόκειται στις εκάστοτε συνθήκες⁴, πράγμα που τα καθιστά ασυμβίβαστα προς τις προαναφερόμενες αξιολογικές σταθμίσεις του δικαίου της συγγένειας⁵.

Από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι ο χρόνος ως στοιχείο του πραγματικού των κανόνων του δικαίου της συγγένειας είναι είτε ορισμένο *χρονικό σημείο* είτε ορισμένο *χρονικό διάστημα*. Τα χρονικά διαστήματα αποτελούν τις *προθεσμίες*.

II. Ειδικότερα οι προθεσμίες στο δίκαιο της συγγένειας

Οι προθεσμίες στο δίκαιο της συγγένειας διακρίνονται σε *προθεσμίες υπό ευρεία έννοια* και σε *προθεσμίες υπό στενή έννοια*. Οι πρώτες αποτελούν χρονικά διαστήματα, εντός των οποίων η τοποθέτηση γεγονότος ή καταστάσεως συνδέεται με προβλεπόμενα στον νόμο έννομα αποτελέσματα (λ.χ. ΑΚ 1465: Η γέννηση τέκνου εντός τριακοσίων ημερών από τη λύση ή την ακύρωση του γάμου προσδίδει σε αυτό την ιδιότητα τέκνου γεννημένου εντός γάμου). Αντίθετα οι προθεσμίες υπό στενή έννοια αποτελούν χρονικά διαστήματα, των οποίων η παρέλευση συνεπάγεται ορισμένα, προβλεπόμενα στον νόμο, έννομα αποτελέσματα⁶.

Με βάση το κριτήριο του σκοπού που επιδιώκεται από τη θέσπιση της προθεσμίας υπό στενή έννοια στο δίκαιο της συγγένειας διακρίνουμε τις προθεσμίες αυτές στις ακόλουθες κατηγορίες: (α) *Κτητικές ή δημιουργικές προθεσμίες*, όταν η παρέλευση

3. *Gebler*, Le droit français de la filiation et la vérité, σ. 381, η οποία παρατηρεί παραστατικά: “...l'apparition de la vérité est ...dans une certaine mesure souhaitable, mais à condition de suivre de près la naissance de l'enfant. Plus tard, elle serait dangereuse. Le besoin de sécurité l'emporte sur le souci de la vérité”.

4. *Απ. Γεωργιάδης*, ΓενΑρχ³, § 27 αρ. 14· *Λαδάς*, ΓενΑρχ Ι, § 28 αρ. 7· *Παπαστερίου*, ΓενΑρχ², § 44 αρ. 7.

5. Για την εννοιολογική οριοθέτηση του αντικειμενικού χρόνου (*objective Zeit*) βλ. εγγύτερα *Husserl*, *Recht und Zeit*, σ. 32 επ.

6. *Σημαντήρας*, όπ.π., σ. 4.

της προθεσμίας συνεπάγεται την απόκτηση δικαιώματος⁷. (β) *Αποσβεστικές προθεσμίες*, όταν η παρέλευση της προθεσμίας συνεπάγεται την απόσβεση δικαιώματος⁸. Αποσβεστικές προθεσμίες στο δίκαιο της συγγένειας αποτελούν οι προθεσμίες, που αν παρέλθουν δεν μπορεί να γίνει ορισμένη, προβλεπόμενη εκάστοτε στον νόμο, ενέργεια, η οποία αποσκοπεί είτε στη θεμελίωση της συγγένειας (π.χ. ΑΚ 1483: Θεμελίωση της πατρότητας με δικαστική αναγνώριση) είτε στην ανατροπή της συγγένειας (π.χ. ΑΚ 1470: Προσβολή του τεκμηρίου πατρότητας).

Αντίθετα δεν απαντώνται στο δίκαιο της συγγένειας προπαρασκευαστικές ή ενδιάμεσες προθεσμίες ούτε ενδεικτικές προθεσμίες. Προπαρασκευαστικές ή ενδιάμεσες προθεσμίες είναι τα χρονικά διαστήματα που πρέπει να μεσοληθίσουν μεταξύ μίας έννομης δράσης και των αποτελεσμάτων που σύμφωνα με τον νόμο συνδέονται με αυτή (π.χ. ΑΚ 807: «...το δάνειο αποδίδεται αφού περάσει ένας μήνας από την καταγγελία του δανειστή»)⁹. Ενδεικτικές προθεσμίες είναι οι προθεσμίες, των οποίων η άπρακτη παρέλευση συνεπάγεται μόνο τη δημιουργία πρόσθετης υποχρέωσης σε βάρος του προσώπου, έναντι του οποίου τάσσεται η προθεσμία (π.χ. την υποχρέωση αποζημίωσης για την ζημία που επήλθε μετά την παρέλευση της προθεσμίας)¹⁰.

Από τις δικονομικές αποσβεστικές προθεσμίες τελολογική εγγύτητα προς τις αποσβεστικές προθεσμίες του ουσιαστικού δικαίου της συγγένειας παρουσιάζει η προθεσμία αναψηλαφήσεως διότι δεν συνδέεται με την πρόοδο της δίκης (όπως π.χ. συμβαίνει με τις αποφάσεις των λοιπών ενδίκων μέσων), αλλά με την θεμελίωση ή την ανατροπή της συγγένειας που βασίζεται σε δικαστική απόφαση¹¹.

III. Η εφαρμογή των γενικών διατάξεων (ΑΚ 240-246) στις προθεσμίες του δικαίου της συγγένειας

Ενώ οι προθεσμίες γενικά διακρίνονται σε νόμιμες προθεσμίες (δηλαδή εκείνες που προβλέπονται από τον νόμο), δικαστικές προθεσμίες (δηλαδή εκείνες που τάσσονται με δικαστική απόφαση) και δικαιοπρακτικές προθεσμίες (δηλαδή εκείνες που τίθενται με δικαιοπραξία)¹², στο δίκαιο της συγγένειας, το οποίο αποτελεί δίκαιο αυστηρό, όπως άλλωστε η πλειονότητα των ρυθμίσεων του οικογενειακού δικαίου¹³, οι προβλεπόμενες προθεσμίες είναι νόμιμες χωρίς μάλιστα να δίδεται η δυνατότητα στους ενδιαφερό-

7. *Σημαντήρας*, ό.π., σ. 7.

8. *Σημαντήρας*, ό.π., σ. 6.

9. *Σημαντήρας*, ό.π., σ. 11.

10. *Σημαντήρας*, ό.π., σ. 13.

11. Βλ. και *Σημαντήρα*, ό.π., σ. 17.

12. *Απ. Γεωργιάδης*, ΓενΑρχ³, § 27 αρ. 2· *Λαδάς*, ΓενΑρχ I, § 28 αρ. 8· *Παπαντωνίου*, ΓενΑρχ³, § 77 σ. 461· *Παπαστερίου*, ΓενΑρχ², § 44 αρ. 2· *Σπυριδάκης*, ΓενΑρχ, σ. 790.

13. Για τον αναγκαστικό χαρακτήρα των διατάξεων του οικογενειακού δικαίου, βλ. *Κουμάντο*, ΟικΔ I, σ. 7· *Παπαχρίστου*, ΟικΔ³, σ. 12· *Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη*, ΟικΔ I⁴, σ. 17· *Παπαδοπούλου-Κλαμαρή*, Η Συγγένεια, σ. 46.

μενους να συμφωνούν παράταση των προθεσμιών ή άλλης μορφής απόκλιση από τις ρυθμίσεις του Αστικού Κώδικα¹⁴.

Τόσο στις προθεσμίες του δικαίου της συγγένειας υπό ευρεία όσο και στις προθεσμίες του δικαίου της συγγένειας υπό στενή έννοια, κτητικές και αποσβεστικές, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων ΑΚ 240-246. Μολιθόντι οι προαναφερόμενες διατάξεις του Αστικού Κώδικα έχουν χαρακτηριστεί ως ερμηνευτικές και κατά συνέπεια ενδοτικού χαρακτήρα¹⁵, η αυστηρότητα των διατάξεων του δικαίου της συγγένειας απορροφά τον κατ' αρχήν ενδοτικό χαρακτήρα των ρυθμίσεων των ΑΚ 240-246¹⁶, καθιστώντας αυτές όσον αφορά στην εφαρμογή τους για τον υπολογισμό των προθεσμιών, αλλήλ και του χρόνου εν γένει¹⁷, στο δίκαιο της συγγένειας αναγκαστικό δίκαιο.

Οι διατάξεις της ΑΚ 244 δεν βρίσκουν έδαφος εφαρμογής στις προθεσμίες του ισχύοντος σήμερα δικαίου της συγγένειας όπου δεν απαντώνται προθεσμίες μισού χρόνου, μισού μηνός ή προθεσμίες αποτελούμενες από μήνες και ημέρες.

Εκτός από τις ρυθμίσεις του ουσιαστικού δικαίου των ΑΚ 240-246 για τις προθεσμίες ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας στα άρθρα 144-151 προβλέπει επίσης ρυθμίσεις για τις προθεσμίες του δικονομικού δικαίου. Οι ΚΠολΔ 144-151 τυγχάνουν εφαρμογής στις δικαστικές διαδικασίες που συνδέονται με τη θεμελίωση ή την ανατροπή της συγγένειας (ή.χ. στις προθεσμίες επιδόσεων δικογράφων για τη δικαστική άσκηση διαπληστικών δικαιωμάτων που αφορούν στη δικαστική αναγνώριση της πατρότητας, στη δικαστική προσβολή του τεκμηρίου καταγωγής από γάμο ή της εκούσιας αναγνώρισης, στις προθεσμίες άσκησης ένδικων μέσων κατά των διαπληστικών αποφάσεων, με τις οποίες θεμελιώνεται ή ανατρέπεται η συγγένεια) και δεν θα αποτελέσουν αντικείμενο της παρούσας.

1. Η έναρξη της προθεσμίας

Ο χρόνος υπολογισμός των προθεσμιών υπολογίζεται σύμφωνα με το ημερολόγιο. Στο δίκαιο της συγγένειας ακολουθείται ο πολιτικός υπολογισμός του χρόνου, δη-

14. Γενικότερα για το ζήτημα της συμβατικής ρύθμισης του χρόνου στο παράδειγμα της ένστασης παραγραφής, βλ. *Γ. Γεωργιάδη*, Η ένσταση της παραγραφής και η παραίτηση από αυτή, ΧρΔ 2010, 753.

15. ΑΠ 122/1968 ΝοΒ 16, 608· ΑΠ 208/1957 ΑρχΝ 8, 601· *Απ. Γεωργιάδης*, ΓενΑρχ³, § 27 αρ. 2· *Λαδάς*, ΓενΑρχ Ι, § 28 αρ. 13· *Παπαντωνίου*, ΓενΑρχ³, § 77 σ. 461· *Παπαστερίου*, ΓενΑρχ², § 44 αρ. 6-7· *Σπυριδάκης*, ΓενΑρχ, σ. 790· *Π. Φίλιος*, ΓενΑρχ⁴, § 82 σ. 196.

16. Έτσι και *Ζερβογιάννη*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 240 αρ. 3 σε σχέση εν γένει με τις προθεσμίες που τάσσονται από διάταξη αναγκαστικού δικαίου.

17. Γίνεται δεκτό ότι οι ΑΚ 240-246 εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση υπολογισμού του χρόνου, ΟθΑΠ 123/1971, ΝοΒ 19, 612· *Απ. Γεωργιάδης*, ΓενΑρχ³, § 27 αρ. 2. Στις δικονομικές προθεσμίες ωστόσο εφαρμόζονται οι ΚΠολΔ 144 επ.

λαδή δεν υπολογίζονται χρονικά διαστήματα βραχύτερα της μίας ημερολογιακής ημέρας¹⁸. Επίσης κατά τον υπολογισμό των προθεσμιών λαμβάνονται υπόψη όλες οι ημέρες της προθεσμίας (συναπτός τρόπος υπολογισμού), συμπεριλαμβανομένων των εορτάσιμων ημερών και των μη εργασίμων ημερών¹⁹. Συνεπώς, η προθεσμία δύναται να αρχίζει σε ημέρα εορτάσιμη ή μη εργασίμη²⁰. Εξάιρεση αποτελεί η ημέρα λήξης της προθεσμίας, η οποία, αν η τελευταία ημέρα της προθεσμίας είναι σύμφωνα με τον νόμο εορτάσιμη, λήγει όταν περάσει ολόκληρη η επόμενη εργασίμη ημέρα (ΑΚ 242). Η έναρξη της προθεσμίας αρχίζει την επομένη της ημέρας, κατά την οποία γίνεται το γεγονός που αποτελεί την αφετηρία της (ΑΚ 241 § 1). Ωστόσο για τη συμπλήρωση της ενηλικίωσης λαμβάνεται υπόψη και η ημέρα της γέννησης (ΑΚ 241 § 2) και δεν εφαρμόζεται η ΑΚ 242, οπότε η συμπλήρωση της ενηλικίωσης μπορεί να συμπίπτει σε μη εργασίμη ή εορτάσιμη ημέρα²¹. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τις προθεσμίες που έχουν ως αφετηρία την ημερομηνία συμπλήρωσης της ενηλικίωσης (π.χ. ΑΚ 1470 αρ. 3, ΑΚ 1483 § 1 εδ. β'), οι οποίες, αν η τελευταία ημέρα της προθεσμίας είναι σύμφωνα με τον νόμο εορτάσιμη, λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η επόμενη εργασίμη ημέρα κατ'εφαρμογή της ΑΚ 242.

2. Η λήξη της προθεσμίας

Σύμφωνα με την ΑΚ 242, εάν η τελευταία ημέρα της προθεσμίας είναι εορτάσιμη, η προθεσμία λήγει όταν περάσει ολόκληρη η επόμενη εργασίμη ημέρα. Εορτάσιμες ημέρες είναι όσες έχουν καθορισθεί με νόμο ως ημέρες πλήρους αργίας όλων των δημοσίων υπηρεσιών. Οι εορτάσιμες ημέρες ορίζονται στον ν. 1157/1981 που κύρωσε την από 29.12.1980 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου. Ειδικώς για τις προθεσμίες εντός των οποίων πρέπει να ασκηθεί δικαστικά ορισμένο δικαίωμα (π.χ. προσβολή του τεκμηρίου καταγωγής από γάμο, δικαστική αναγνώριση της πατρότητας, λήψη δικαστικής άδειας για την εφαρμογή της μεθόδου της παρένθετης μητρότητας στις μη εργασίμες –και συνακόλουθα εξαιρετέες κατά την ΑΚ 242– ημέρες συμπεριλαμβάνονται τα Σάββατα²² και οι τοπικές αργίες, κατά τις οποίες δεν λειτουργούν τα δικαστήρια ώστε να είναι δυνατή η άσκηση του σχετικού δικαιώματος.

Από το σκοπό της διάταξης που προβλέπει την προθεσμία μπορεί να προκύπτει ότι

---

18. Για τον *πολιτικό* υπολογισμό των προθεσμιών βλ. εγγύτερα *Ράμμο*, ΕρμΑΚ Εισαγ. 240-246 αρ. 8.

19. Για τον *συναπτό* υπολογισμό των προθεσμιών βλ. εγγύτερα *Ράμμο*, ΕρμΑΚ Εισαγ. 240-246 αρ. 13.

20. *Απ. Γεωργιάδης*, ΓενΑρχ³, § 27 αρ. 6· *Λαδάς*, ΓενΑρχ I, § 28 αρ. 17· *Παπαστερίου*, ΓενΑρχ², § 44 αρ. 9· *Π. Φίλιος*, ΓενΑρχ⁴, § 82 σ. 196.

21. *Ζερβογιάννη*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 242 αρ. 11.

22. *Απ. Γεωργιάδης*, ΓενΑρχ³, § 27 αρ. 8 και υποσ. 6.